

Torah from Around the World

Dus eet je brood met vreugde, drink met een vrolijk hart je wijn.

God ziet alles wat je doet allang met welbehagen aan.

Kohelet 9:7

Sjabbat 22 oktober 2022/ 27 Tisjrie 5783, Beresjiet, Beresjiet /Genesis 1:1 - 6:8

Tanach blz. 3 - 12

Haftara: Jesjajahoe 42:5-22; 61:10; 62:5 (Portugese minhag)

Tanach blz. 870

Vertaler: Channa Kistemaker

Commentaar: **Avi Garelick** is rector van de Rebecca and Israel Prozdor High School.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.jtsa.edu/torah/reading-and-rereading/>

Lezen en herlezen

Er is een goede grap over het Joodse volk: we zijn de oudste leeskring ter wereld. Deze week rollen Joden in synagogen en studiezalen over de hele wereld de rol van de Tora terug naar het begin en beginnen ze opnieuw met lezen. Dit is een ander soort lezen dan we op andere terreinen van ons leven doen. We lezen boeken, artikelen en verhalen op bepaalde tijden. Ze kunnen levensveranderend zijn - we kunnen terugkeren naar die teksten en ze opnieuw lezen - of ze kunnen snel worden vergeten. Sommige mensen herlezen teksten, en op dat

moment zijn ze fans of geleerden geworden, waardoor die teksten een bevoorrechte plaats krijgen in de vorming van hun individuele identiteit.

Maar de Tora is iets anders: een boek dat we altijd lezen, met tussenpozen die door een gemeenschap worden vastgesteld. We worden er door geletterd. We beginnen opnieuw zodra we klaar zijn, met talloze lezingen en herlezingen. Wat betekent deze keuze voor ons? Op een basisniveau betekent dit dat we deze tekst een fundamentele morele invloed op onze persoonlijkheid laten uitoefenen. Het betekent: een groeiende relatie met de tekst hebben, ons begrip voortdurend herzien met het toenemen van onze levenservaring. Het betekent: nederig genoeg zijn om vragen opnieuw te bekijken waarvan we dachten dat we ze al hadden beantwoord. We behoren tot die stam van mensen die het de moeite waard vindt om steeds weer terug te gaan naar één boek, zelfs als het onze carrière niet bevordert.

De verhaallijn van de eerste elf hoofdstukken van Beresjiet biedt ons de eerste steen voor ons collectieve wereldbeeld. Wat is de aard van de wereld en de mensheid, wat zijn genderverhoudingen, wat veroorzaakt geweld en wat is de bron van menselijke diversiteit? Allemaal vragen die we *als groep* jaarlijks opnieuw moeten bekijken en herzien. We worstelen als groep om onze morele kennis te ontwikkelen en onze waarden te verfijnen, en we worstelen als groep om zowel onze heilige teksten voor dat doel te gebruiken als om ons begrip van die heilige teksten in overeenstemming te brengen met onze hoogste morele conclusies.

Dat is niet alleen een oefening in geleerdheid. Er is geen kennis van de Tora die los staat van de pedagogiek, zelfs niet als je buiten een educatieve context werkt. Joods onderwijs is noodzakelijkerwijs een collectieve activiteit waarbij de studie van de Tora centraal staat. Wat we leren kan en moet worden gedeeld, zelfs onder onze nieuwste en jongste leden. Zij zullen er op hun beurt iets nieuws van maken dat wij ons nu nog niet kunnen voorstellen.

Sta me toe een voorbeeld te geven van wat er op het spel staat.

Toen ik als invaller les gaf op een progressieve Joodse dagschool in New York, hoorde ik een jongen in de eerste klas tegen een meisje opscheppen dat jongens het eerst werden geschapen. Zo staat het in de Tora, zei hij. Ik schrok. Het is moeilijk om je niet rot te voelen als je zoiets hoort, vooral als je niet gewend bent aan kinderlijke rivaliteit tussen de geslachten. Als leraar van de Tora schaamde ik me om te horen dat er op die manier misbruik van werd gemaakt. Ik heb veel respect voor deze dagschool en ik weet dat de leraren daar geen mannelijk chauvinisme onderwijzen. De jongen in kwestie aapte niet na zoals Beresjiet hem was geleerd. Hij was vernieuwend bezig. Hij maakte creatief gebruik van de Tora die hij had geërfd, en ik kan alleen maar hopen dat zijn begrip van de Tora en van gender allebei met de tijd zijn geëvolueerd. Wat ik jammer vind, is dat het meisje er niet op voorbereid was te antwoorden met haar eigen devar Tora. Ze had Berejsiet 1:27 kunnen

aanhalen, waar staat dat de twee geslachten tegelijk zijn geschapen. Maar ik voel met haar mee. Ook ik ben lang sprakeloos geweest tegenover de lelijke kanten van mijn traditie, en pijnlijk bewust van mijn eigen grenzen bij het reageren op die lelijkheid.

We kunnen niet alle mythen verzinnen die ons motiveren. De tradities, hoe gebroken ook, waaruit onze hedendaagse wereld bestaat, brengen ons ook informatie, en kleuren onze lezing van onze heilige boeken. Ze geven ons een beeld van enkele van de mogelijkheden van de Tora, terwijl ze de toegang tot nieuwe blokkeren.

Wat dit betekent is dat de volledige kracht van de Tora nog binnen ons blikveld moet komen. Een nieuwe generatie van de Tora ontvouwt zich waar we bij staan. Er zijn sommige plaatsen waar we de verschuiving kunnen voelen, zelfs als we niet weten welke kant die op gaat. We weten dat het verhaal van Adam, Eva en het paradijselijk visioen op een dag nieuwe structuren en mogelijkheden van gender zal bevatten, hoewel we ons nog niet helemaal kunnen voorstellen hoe. Passages die nu raadselachtige puzzels voor ons zijn, of academische curiosa (zoals de kinderen van "elohim" in Beresjiet 6:1-4), zullen hun plaats vinden in de morele verbeelding van de volgende generatie, waardoor ze hun visie op de wereld kunnen verwoorden .

Dus blijf ijverig leren! Of je nu een gewaardeerde geleerde bent, of de sidra voor het eerst in het Engels leest: jouw inzicht kan helpen nieuwe werelden tot stand te brengen.